

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2013 12 18
SWD(2013) 532 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

POVEIKIO VERTINIMO SANTRAUKA

pridedamas prie

Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos švaraus oro programa“,

pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų teršalų, išmetamų į orą iš vidutinio dydžio kurą deginančių įrenginių, kiekio apribojimo,

pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/35/EB,

pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo dėl 1979 m. Tolimų tarpvalstybinių oro teršalų pernašų konvencijos 1999 m. Protokolo dėl rūgštėjimo, eutrofikacijos ir pažemio ozono mažinimo pakeitimo priėmimo

{COM(2013) 917 final}

{COM(2013) 918 final}

{COM(2013) 919 final}

{COM(2013) 920 final}

{SWD(2013) 531 final}

1. PROBLEMOS APIBŪDINIMAS

1.1. Politikos aplinkybės

Oro tarša daro didelį poveikį aplinkai ir sveikatai. 2010 m. metinis pirmalaikių mirčių skaičius viršijo 400 000, 62 % ES teritorijos, įskaitant 71 % „Natura 2000“ ekosistemų, buvo veikiama eutrofikacijos. Bendros šio poveikio sveikatai išorės sąnaudos sudaro 330–940 mlrd. EUR. Tiesioginė žala ekonomikai: 15 mlrd. EUR dėl prarastų darbo dienų, 4 mlrd. EUR sveikatos priežiūros išlaidų, 3 mlrd. EUR kultūrinių augalų nuvertėjimo nuostolių ir 1 mlrd. EUR pastatams padarytos žalos.

Siekiant spręsti šias problemas ES ir tarptautiniu mastu buvo parengtas oro taršos politikos pagrindas. Atliktas pagrindinių ES politikos elementų *ex post* vertinimas: 2005 m. teminės oro taršos strategijos, oro kokybės direktyvų¹, teršalų išmetimo nacionalinių ribų direktyvos (INR)² ir kitų teisės aktų, kuriais kontroliuojami teršalai jų susidarymo vietoje.

Vykdam šią politiką 1990–2010 m. išmetamųjų teršalų kiekiai buvo labai sumažinti, todėl beveik išspręsta rūgštaus lietaus (rūgštėjimo) problema ES³. 2000–2010 m. pagrindinis kietųjų dalelių poveikis sveikatai buvo sumažintas maždaug 20 %⁴.

Bendra oro kokybės politikos struktūra yra nuosekli, tačiau siekiant užtikrinti, kad teisės aktų būtų veiksmingai laikomasi, reikia geriau suderinti išmetamųjų teršalų šaltinių kontrolę, didžiausias ribas ir aplinkos oro kokybės standartus.

1.2. Pagrindinės spręstinios problemos

Nepaisant šių laimėjimų, likęs oro taršos poveikis tebėra didelis. Europos Sąjungoje oro tarša yra pagrindinis aplinkos veiksnys, dėl kurio poveikio pirma laiko miršta dešimt kartų daugiau žmonių negu jų žūva kelių eismo įvykiuose⁵; oro tarša taip pat daro esminį poveikį sveikatai, dėl jos prarandamas našumas.

Svarbiausia su ekosistemomis susijusi problema yra eutrofikacija. Pavojus gresia trims ketvirtadaliams ES vertingiausių ekosistemų – rizikuojama prarasti 200–300 mlrd. EUR išmokų, kurias kasmet išmoka „Natura 2000“ tinklas.

Su šia rizika yra susijusios dvi konkrečios problemos. Pirmiausia, smarkiai pažeidinėjami oro kokybės standartai: trečdalyje ES oro kokybės valdymo zonų viršijamos kietųjų dalelių (KD₁₀) ribinės vertės, o ketvirtadalyje – azoto dioksido (NO₂).

Antra, net jei dabartinių ES teisės aktų būtų visapusiškai laikomasi, ES nepasieks savo ilgalaikio tikslo. Iš prognozių matyti, kad 2020 m. dėl KD_{2,5} ir pažemio ozono pirmalaikių mirčių skaičius bus 340 000.

¹ 2008/50/EB ir 2004/107/EB.

² 2001/81/EB.

³ Išmetamųjų teršalų kiekiai sumažinti įgyvendinant ES teisės aktus dėl iš didelių kuro deginimo įrenginių išmetamos sieros ir laikantis reikalavimų dėl mažo sieros kiekio kelių transporto priemonių degaluose, dėl kurių po „Euro 4“ standartų įsigaliojimo taip pat pradėti naudoti katalizatoriai.

⁴ 2010 m. dėl kietųjų dalelių taršos poveikio pirmalaikių mirčių skaičius buvo 379 420, o dėl ozono – 26 500.

⁵ Pagal Eurostato pateiktus statistinius duomenis 2010 m. ES 27 eismo įvykiuose žuvo 35 000 žmonių.

1.3. Pagrindiniai veiksniai

Nesilaikoma oro kokybės standartų

Dėl lengvųjų dyzelinių transporto priemonių išmetamų teršalų kyla NO₂ ir NO_x atitikimo nustatytoms vertėms problemų

Nors 1993–2009 m. („Euro 1“–„Euro 5“) dyzelinių lengvųjų transporto priemonių išmetamų NO_x kiekių ribinės vertės buvo sugriežtintos pritaikius 4 koeficientą, remiantis skaičiavimais, išmetamo NO_x kiekis tikromis važiavimo sąlygomis šiek tiek padidėjo. Tai yra vienintelis reikšmingiausias dabartinio standartų nesilaikymo veiksnys.

Maži kuro deginimo įrenginiai ir koncentruota vietovės tarša kelia pagrindinių KD ribinių verčių laikymosi problemų

Yra vietovių, kuriose dėl namų ūkių deginamo kietojo kuro tarša labiausiai viršija ribines vertes, o tam tikrose geografinėse vietovėse yra didelė išmetamųjų teršalų šaltinių koncentracija, tačiau dėl topografijos veiksmingai užkertamas kelias teršalų sklaidai⁶.

Dėl blogo nacionalinių ir vietos veiksmų koordinavimo ir regioninio ir vietos lygmenų gebėjimų stygiaus laikytis teisės aktų sudėtingiau ir brangiau

Kad sumažintų oro taršą, valdžios institucijos dažnai pradeda veikti per vėlai. Šios problemos dalis – gebėjimų parengti, įgyvendinti ir stebėti taršos mažinimo planus stygius. INR direktyvoje nustatytų nacionalinių programų ir Aplinkos oro kokybės direktyvoje nustatytų veiksmų planų koordinavimas turėtų būti geresnis.

ES nepasiekia savo ilgalaikio oro kokybės tikslo

Po 2020 m. poveikį sveikatai lems keli sektoriai

Visi pagrindiniai sektoriai prisideda prie KD arba ozono koncentracijos didėjimo, todėl visų jų problemas reikia spręsti. Didžiausias ekonomiškai efektyvias galimybes sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį turi tie sektoriai, kurie išmetamųjų teršalų sumažino mažiausiai, t. y. žemės ūkio, vidutinio dydžio deginimo įrenginių, ne keliais judančių mechanizmų ir tarptautinės laivybos⁷.

Poveikis aplinkai išlieka dėl žemės ūkio sektoriaus išmetamo azoto

Žemės ūkio sektorius išmeta 90 % amoniako kiekio ir yra pagrindinis eutrofikacijos sukėlėjas. Siekiant ekonomiškai efektyviai sumažinti šiuos kiekius (toks sumažinimas būtų naudingas ūkininkams) išnaudotos ne visos galimybės.

Jeigu nebus sustabdyta foninė tarša, vien tik vietos veiksmams efektyviai sumažinti poveikio nepavyks

Yra esminių pagrindinių problemų prielaidų⁸, kurių vietos kompetentingos institucijos kontroliuoti negali. Dalis jų yra nacionalinės ir gali būti pašalintos šiuo lygmeniu, tačiau jų tarpvalstybinio masto dalis yra didelė (daugiau kaip 50 % KD_{2,5} atveju ir 60 % NH₃ atveju)⁹.

⁶ Pvz., kai kuriuose pagrindiniuose Europos gyvenamuosiuose centruose nesilaikoma nustatytų išmetamųjų teršalų ribinių verčių. Šie centrai: Milanai, Madridas, Barselona, Londonas ir kiti.

⁷ Visų pirma šalyse, kurios dar nepaskelbė išmetamos sieros ir (arba) NO_x kontrolės zonų.

⁸ Išmatuotos taršos lygiai yra išmetamųjų teršalų iš konkrečių vietos šaltinių (pavyzdžiui, pramoninių zonų arba miesto eismo) kiekių ir foninės taršos, kurią sukelia regioniniai ir nutolę išmetamųjų teršalų šaltiniai, suma.

⁹ Bendradarbiavimo programos dėl tolimų oro teršalų pernašų Europoje monitoringo ir įvertinimo pateikti duomenys.

1.4. Kaip problema bus sprendžiama

Iki 2020 m. KD_{10} ir NO_2 didžiausių ribų bus laikomasi geriau. Nuolatinių problemų iš esmės tebeturi probleminės vietovės (pvz., Roma, Lisabona) ir vietovės, kuriose tebėra įprasta gyvenamasis patalpas šildyti kūrenant anglį (pvz., Lenkija, Bulgarija, Čekija, Slovakija), taip pat tankiai gyvenamos vietovės, todėl atitinkamai poveikis daromas didelei žmonių grupei. Numatyta, kad iki 2020 m. visos valstybės narės turės laikytis INR direktyvoje nurodytų didžiausių ribų.

Baziniam scenarijuje daroma prielaida, kad pradėjus taikyti „Euro 6“ standartus nuo 2017 m. realūs iš lengvųjų transporto priemonių dyzelinių variklių išmetami NO_x kiekiai bus visiškai kontroliuojami¹⁰. Ši kontrolė yra ypač svarbi siekiant iki 2020 m. pradėti laikytis nustatytų ribų.

Netgi jeigu šių standartų bus visapusiškai laikomasi, iki 2025 m. poveikis sveikatai sumažės tik maždaug penktadaliu, o eutrofikacija greičiausiai nesumažės išvis.

2. SUBSIDIARUMO ANALIZĖ

Teisinis pagrindas – Sutarties 192 straipsnio 1 dalis. ES lygmens veiksmų ir toliau reikia dėl nuolatinio oro taršos tarpvalstybinio pobūdžio ir dėl produktų, kurie turi būti kontroliuojami ES lygmeniu dėl su vidaus rinka susijusių priežasčių.

Siekiant užtikrinti, kad veiksmai būtų proporcingi, taršos sumažinimo nauda sveikatai ir aplinkai suderinama su sąnaudomis. Taip pat nagrinėjama, kaip optimaliai paskirstyti išmetamųjų teršalų kiekių mažinimą ES ir valstybėms narėms.

3. TIKSLAI

Ilgalaikis strateginis tikslas – pasiekti tokį oro kokybės lygį, kuris neleistų pasireikšti neigiamam poveikiui ir nekeltų pavojaus žmonių sveikatai ir aplinkai. Du bendrieji tikslai yra šie:

- vėliausiai iki 2020 m. užtikrinti, kad būtų laikomasi dabartinių oro kokybės politikos nuostatų, taip pat nuoseklumą su tarptautiniais įsipareigojimais;
- iki 2030 m. pasiekti, kad būtų iš esmės sumažintas poveikis sveikatai ir aplinkai.

4. POLITIKOS PASIRINKIMO GALIMYBĖS, POVEIKIO VERTINIMAS IR PASIRINKIMO GALIMYBIŲ SIEKIANT PIRMOJO (2020 M.) TIKSLO PALYGINIMAS

4.1. Svarstytos pasirinkimo galimybės

Vykdam bazinį scenarijų bus sumažinti išmetamųjų teršalų kiekiai pagal persvarstyta Geteborgo protokolą. Siekiant išspręsti teisės aktų laikymosi problemą, apsvarstyta dar penkios pasirinkimo galimybės: naujas ES išmetamųjų teršalų šaltinių teisės aktas, sugriežtintos teršalų išmetimo nacionalinės ribos (griežtesnės negu nustatyta Geteborgo protokole), didesnė ES parama valstybių narių veiksmams, griežtesnės tarptautinės kontrolės skatinimas, taip pat dalinis Aplinkos oro kokybės direktyvos keitimas.

¹⁰ „Euro 6“ standartų laikymosi sąlyga yra įtraukta į bazinį scenarijų, nes toks siekis yra nustatytas priimtuose teisės aktuose; įgyvendinimo priemonė yra tik techninis rezultatų pasiekimo mechanizmas.

4.2. Poveikio vertinimas

Vykdam bazinį scenarijų bus užtikrinta, kad oro kokybės standartų iš esmės bus laikomasi, jei pradėjus taikyti „Euro 6“ standartus bus išspręsta lengvųjų dyzelinių transporto priemonių realiai išmetamų teršalų problema. Kalbant apie likusias teisės aktų laikymosi problemas, 13–19 % zonų laikysis 5 µg/m³ ribinės vertės, o ją viršys tik 6–8 % zonų (priklausomai nuo teršalo). Tolesniais veiksmais valstybė narė, siekdama sumažinti vietos oro taršą, turėtų išspręsti pirmiau aptartą problemą pakankamai lengvai. Kalbant apie antrąją problemą, namų ūkių deginamo kietojo kuro (pagrindinė KD problema) problemą galima išspręsti apribojant kietojo kuro deginimą ir remiant perėjimą prie kito kuro naudojimo (pvz., iš struktūrinių fondų), o NO₂ taršos problemą galima spręsti apribojant dyzelinių transporto priemonių eismą. Naujas išmetamųjų šaltinių teisės aktas ir dar labiau sugriežtintos išmetamųjų teršalų nacionalinės ribos neturėtų veiksmingo poveikio vietos išmetamųjų teršalų šaltiniams, todėl liktų nesilaikymo atvejų. Taigi atliekant 2025–2030 m. analizę panaudotos šios pasirinkimo galimybės.

4.3. Pasirinkimo galimybių palyginimas

Vykdam pagrindinį scenarijų iš esmės bus laikomasi teisės aktų, o iki 2020 m. likusias problemas lems vietos taršos šaltiniai. Šias problemas galima veiksmingai spręsti vykdant vietos veiksmus, kurie remiami ES lygmeniu: t. y. stiprinant gebėjimus ir finansuojant struktūrinius pokyčius, pavyzdžiui, keičiant naudojamą kurą. Nėra pagrindo mažinti Aplinkos oro direktyvos reikalavimų, jei galima pasiekti, kad būtų laikomasi teisės aktų.

5. POLITIKOS PASIRINKIMO GALIMYBĖS, POVEIKIO VERTINIMAS IR PASIRINKIMO GALIMYBIŲ SIEKIANT ANTROJO (2025–2030 M.) TIKSLO PALYGINIMAS

5.1. Svarstytos pasirinkimo galimybės

Be bazinio scenarijaus, svarstytos dar penkios pasirinkimo galimybės, pateikiamos 1 lentelėje.

1 lentelė. 2025–2030 m. laikotarpio svarstytos pasirinkimo galimybės

1 pasirinkimo galimybė	6A pasirinkimo galimybė	6B pasirinkimo galimybė	6C pasirinkimo galimybė	6D pasirinkimo galimybė	6E pasirinkimo galimybė
Bazinio scenarijus	Bazinio scenarijaus ir KD 2,5 maksimalaus techniško imanomo sumažinimo (MTIS) atotrūkio sumažinimas 25 %	Bazinio scenarijaus ir KD 2,5 maksimalaus techniško imanomo sumažinimo (MTIS) atotrūkio sumažinimas 50 %	Bazinio scenarijaus ir KD 2,5 maksimalaus techniško imanomo sumažinimo (MTIS) atotrūkio sumažinimas 75 %	Bazinio scenarijaus ir KD 2,5 maksimalaus techniško imanomo sumažinimo (MTIS) atotrūkio sumažinimas 100 %	PSO rekomenduotų verčių laikymasis (KD 2,5 atotrūkio sumažinimas >100 %)

Daugiausia dėmesio skiriama KD poveikiui sveikatai, nes jos daro didžiausią žalą, taip pat šis poveikis gali turėti piniginę išraišką, todėl jį galima lengvai palyginti su išlaidomis. Bet kontroliuojant KD taip pat daromas poveikis taršai, sukeliančiai padidėjusią ozono koncentraciją, eutrofikaciją ir rūgštėjimą, taigi įgyvendinant šią galimybę sumažės ir pastarųjų reiškinių.

Vykdam 6E pasirinkimo galimybę ir nevykdant struktūrinių ir techninių pokyčių PSO rekomenduojamų verčių iki 2030 m. pasiekti nepavyks. Šių verčių atitikties galima pasiekti vėliau ilguoju laikotarpiu.

5.2. Poveikio vertinimas

Išsamiam poveikio vertinime pateikiama 2025 m. ir 2030 m. analizė, glaustumo tikslu čia pateikiami tik 2025 m. rezultatai.

5.2.1. Poveikis sveikatai ir aplinkai

Procentinės poveikio sveikatai ir aplinkai dalies sumažėjimas, palyginti su 2005 m. pateikiamas 2 lentelėje.

2 lentelė. Procentinės poveikio sveikatai ir aplinkai dalies sumažėjimas, palyginti su 2005 m.

	2005 m.	1 pasirinkimo galimybė	6A	6B	6C	6D
PM2,5. Lėtinių ligų ir pirmalaikių mirčių	494 000	-38 %	-42 %	-46 %	-50 %	-54 %
Ozonas. Ūmių ligų ir pirmalaikių mirčių	24 600	-28 %	-29 %	-30 %	-33 %	-39 %
Eutrofikacija, nesaugomi plotai tūkstančiais km ²	1 125	-21 %	-24 %	-28 %	-34 %	-40 %
Rūgštėjimas, nesaugomi plotai, tūkstančiais km ²	161	-71 %	-77 %	-81 %	-85 %	-87 %

Vykiant 6C pasirinkimo galimybę KD_{2,5} poveikis sveikatai sumažėja papildomu trečdaliu, palyginti su baziniu scenarijumi (50 % sumažėjimas, palyginti su 38 % sumažėjimu), o eutrofikacijos poveikis sumažėja dar puse dydžio, palyginti su baziniu scenarijumi (34 % sumažėjimas, palyginti su 21 % sumažėjimu).

5.2.2. Poveikis ekonomikai

Poveikis ekonomikai (mln. EUR) pateikiamas 3 lentelėje (papildomos sąnaudos, palyginti su 1 pasirinkimo galimybe (baziniu scenarijumi) ir procentais išreikštas padidėjimas, palyginti su baziniu scenarijumi):

3 lentelė. Pasirinkimo galimybių poveikis ekonomikai

	1 pasirinkimo galimybė		6A pasirinkimo galimybė		6B pasirinkimo galimybė		6C pasirinkimo galimybė		6D pasirinkimo galimybė	
ES 28, 2025 m.	87 171	-	221	0,25 %	1 202	1,38 %	4 629	5,31 %	47 007	53,9 %

Pastangos, reikalingos ROTN¹¹ sektoriui, parodytos 4 lentelėje, jos išreikštos mln. EUR ir procentinės dalies padidėjimu, palyginti su 1 pasirinkimo galimybe.

4 lentelė. Pastangos, reikalingos ROTN sektoriui

	1 pasirinkimo galimybė		6A pasirinkimo galimybė		6B pasirinkimo galimybė		6C pasirinkimo galimybė		6D pasirinkimo galimybė	
Elektros energijos gamyba	9 561	44	0,46 %	125	1,31 %	470	4,92 %	3 519	37 %	
Namų ūkių deginamas kuras	9 405	74	0,78 %	497	5,29 %	1680	18 %	17 791	189 %	
Pramoniniai deginimo įrenginiai	2 513	19	0,75 %	156	6,20 %	641	25 %	1 811	71 %	
Pramoniniai procesai	5 017	17	0,34 %	125	2,49 %	331	6,61 %	3 964	79 %	
Kuro gavyba	695	0	0,00 %	0	0,00 %	6	0,81 %	583	84 %	
Tirpiklių naudojimas	1 176	1	0,08 %	2	0,15 %	56	4,76 %	12 204	1 038 %	
Kelių transportas	48 259	0	0,00 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	
Ne keliais judantys mechanizmai	8 760	1	0,01 %	5	0,06 %	145	1,66 %	1 451	17 %	
Atliekos	1	6	786 %	7	941 %	9	1154 %	9	1 203 %	
Žemės ūkis	1 783	59	3,33 %	285	16 %	1292	72 %	5 675	318 %	
Iš viso	87 171	221	0,25 %	1202	1,38 %	4629	5,31 %	47 007	54 %	

ROTN sektoriai nustatyti pagal veiklos rūšį (pvz., deginimas, tirpiklių naudojimas), kuri gali būti vykdoma įvairiuose ekonomikos sektoriuose (cheminių medžiagų, perdirbimo ir kt.). Pagal ekonominį sektorių 6C pasirinkimo galimybėje reikalaujama papildomų 0,22 % žemės ūkio sektoriaus, 0,1 % perdirbimo sektoriaus ir daug mažiau kitų pramonės šakų gamybos apimtys išlaidų.

¹¹ Rinktinė oro taršos nomenklatura (ROTN)

5 lentelėje pateikiama tiesioginė ekonominė nauda ir bendra išorės sąnaudų suma. Papildomais veiksmais galima būtų sumažinti 60–200 mlrd. EUR per metus išorės sąnaudų daugiau negu nurodyta baziniame scenarijuje; iš šių sąnaudų 4,5 mlrd. EUR būtų tiesiogiai sutaupyti lėšų.

5 lentelė. Dėl oro taršos sumažinimo gauta ekonominė nauda

2025 m., EU28	6A pasirinkimo galimybė	6B pasirinkimo galimybė	6C pasirinkimo galimybė	6D pasirinkimo galimybė
Prarasta darbo dienų, tiesioginė ekonominė nauda, palyginti su baziniu scenarijumi, mln. EUR	726	1 421	2 137	2 831
Žala statiniams, tiesioginė ekonominė nauda, palyginti su baziniu scenarijumi, mln. EUR	53	106	145	162
Kultūrinių augalų nuvertėjimas, tiesioginė ekonominė nauda, palyginti su baziniu scenarijumi, mln. EUR	61	101	278	630
Bendra sveikatos priežiūros išlaidų suma, tiesioginė ekonominė nauda, palyginti su baziniu scenarijumi (jeigu yra duomenų)	219	437	657	886
Bendra tiesioginės naudos suma, palyginti su baziniu scenarijumi	1,059	2,065	3,237	4,509
Bendra oro taršos išorės sąnaudų sumažinimo suma, palyginti su baziniu scenarijumi (maža verte)	14 997	29 767	44 686	59 642
Bendra oro taršos išorės sąnaudų sumažinimo suma, palyginti su baziniu scenarijumi (didele verte)	50 317	100 937	150 853	200 074

Suvestinio BVP poveikis labai mažas net 6C pasirinkimo galimybės atveju, jis yra -0.025 %. Į makroekonominę analizę įtraukus padidėjusį našumą visiškai kompensuojamas poveikis BVP, o dėl papildomos tiesioginės naudos (sveikatos priežiūrai, kultūriniais augalams ir statyboms) gaunama grynoji ekonominė nauda, sudaranti 0,007 % BVP.

5.2.3. Socialinis poveikis

Vykiant bet kurią iš pasirinkimo galimybių poveikis užimtumui yra mažas (vykdant 6C pasirinkimo galimybę gali būti sukurta 2 000 darbo vietų, tačiau to negalima užtikrinti) netgi atsižvelgiant į darbo našumo padidėjimą. Į tai atsižvelgus, grynasis sukurtų darbo vietų skaičius būtų 37–112 tūkstančių.

5.2.4. Konkurencingumas ir poveikis MVĮ

Didžiausias poveikis bus daromas žemės ūkio ir naftos perdirbimo sektoriams. Visais atvejais poveikis būtų mažesnis už 1 % bendrosios pridėtinės vertės ribą arba jai lygus, todėl galėtų apimti papildomas išlaidas. Poveikis MVĮ yra reikšmingas dėl žemės ūkio priemonių ir priemonių, taikomų vidutinio dydžio deginimo įrenginiams. Vidutinio dydžio deginimo įrenginių poveikis gali būti sumažintas tiek, kad būtų mažesnis negu 2,4 % bendrojo likutinio pertekliaus (žr. toliau). Žemės ūkio priemonės gali būti taikomos dideliems įrenginiams, kurie sudaro beveik visą pajėgumą, o likęs poveikis gali būti mažinamas naudojant atitinkamą Žemės ūkio plėtros fondo paramą.

5.2.5. Planas ilgalaikiams tikslams pasiekti iki 2050.

Mažesnės foninės KD2,5 koncentracijos negu rekomenduoja PSO, t. y. $\mu\text{g}/\text{m}^3$, galima būtų pasiekti beveik visoje ES (99,5 % teritorijos ir 99 % gyventojų, kuriems daromas poveikis), darant prielaidą, kad bus vykdomi struktūriniai pokyčiai ir vyks technologinė pažanga. 6 lentelėje pateikiamas būtinas mažinimo planas.

6 lentelė. Išmetamųjų teršalų mažinimo planas siekiant PSO rekomenduojamų verčių 2050 m.; išmetamųjų teršalų kiekiai kilotonomis, sumažinimas, palyginti su 2005 m. išmetamųjų teršalų kiekiais

ES28	2005 m.	2025 m.	2030 m.	2040 m.	2050 m.
SO2	8 172	-79 %	-82 %	-87 %	-91 %
NOx	11 538	-65 %	-70 %	-78 %	-83 %
KD2,5	1 647	-48 %	-54 %	-64 %	-72 %

NH3	3 928	-30 %	-38 %	-42 %	-48 %
LOJ	9 259	-50 %	-55 %	-64 %	-71 %

5.3. Pasirinkimo galimybių palyginimas

7 lentelėje pateikiamas pasirinkimo galimybių poveikis, palyginti su baziniu scenarijumi.

7 lentelė. Pasirinkimo galimybių poveikis, palyginti su baziniu scenarijumi.

2025 m., EU28	6A pasirinkimo galimybė	6B pasirinkimo galimybė	6C pasirinkimo galimybė	6D pasirinkimo galimybė
Sąnaudos, palyginti su baziniu scenarijumi, mln. EUR	221	1 202	4 629	47 007
Papildomas poveikio sveikatai sumažinimas, viršijantis baziniame scenarijuje numatytą sumažinimą (2005 ataskaitiniai metai)	10 %	21 %	32 %	43 %
Papildomas poveikio eutrofikacijai sumažinimas, viršijantis baziniame scenarijuje numatytą sumažinimą (2005 ataskaitiniai metai)	16 %	33 %	62 %	90 %
Poveikis BVP atsižvelgiant į našumo padidėjimą	0,007 %	0,009 %	0,000 %	-
Kita tiesioginė nauda	333	644	1 080	1 678
Bendra oro taršos išorės sąnaudų sumažinimo suma, palyginti su baziniu scenarijumi (maža verte)	14 997	29 767	44 686	59 642
Bendra oro taršos išorės sąnaudų sumažinimo suma, palyginti su baziniu scenarijumi (didele verte)	50 317	100 937	150 853	200 074

6C pasirinkimo galimybės atveju nauda yra didesnė už sąnaudas, o 6D pasirinkimo galimybės atveju numatytos papildomos priemonės yra brangesnės, negu jų teikiama nauda. Todėl pirmenybė teikiama 6C pasirinkimo galimybei.

5.3.1. Jautrumo analizė

Atlikus išsamią 6C galimybės jautrumo analizę, daromos šios išvados:

- nors klimato politika bus naudinga oro kokybei, vien tik šia politika iki 2050 m. pasiekti ilgalaikių oro kokybės tikslų nepavyks;
- yra papildomų 6C pasirinkimo galimybėje nenumatytų galimybių mažinti eutrofikaciją ir ozono poveikį sveikatai kuklesnėmis sąnaudomis (teisės aktų laikymosi sąnaudos didesnės 1 %);
- yra galimybių nustatyti ES metano mažinimo tikslinį rodiklį, kurio pasiekimo sąnaudos būtų labai mažos arba jų išvis nebūtų¹²;
- politikos tikslus galima pasiekti ir pagal būsimus alternatyvius scenarijus.

5.4. Pasirinktos galimybės įgyvendinimo priemonės

Pagrindinė visos politikos įgyvendinimo priemonė yra INR, į kurią taip pat gali būti įtrauktos priemonės, kuriomis būtų gerinamos nacionalinės mažinimo programos, išmetamųjų teršalų inventoriai ir prognozės ir vykdoma ekosistemų stebėseną, o administracinės sąnaudos būtų mažos (iš pradžių 6,9 mln. EUR, vėliau 2,5 mln. EUR per metus).

Taikant galiojančius ir šiuo metu svarstomus ES teisės aktus bus sumažinta 52–75 % reikalaujamo visų teršalų kiekio, išskyrus amoniaką, kurio bus sumažinta tik 25 % (pagal Pramoninių išmetamųjų teršalų direktyvą).

Vidutinio dydžio deginimo įrenginių (kurių nominalus šiluminis našumas yra 1–50 MW) ES kontrolė būtų ekonomiškai efektyvi:

¹² atliekant bendrą optimizavimą į metano kiekius neatsižvelgiama, nes jo egzistavimo trukmė yra skirtinga (todėl jo poveikio ozonui grafikas yra skirtingas), palyginti su kitais ozono pirmtakais;

- išmetamų KD, NO_x ir SO_x kiekiai gali būti sumažinti reikšmingai ir ekonomiškai efektyviai;
- bendros kasmetinės operatorių sąnaudos gali būti apribotos iki 400 mln. EUR, jeigu tik daliai naujų įmonių bus taikoma antrinė NO_x kontrolė;
- administracinės sąnaudos gali būti minimalios, jeigu bus reikalaujama įrenginius tik registruoti.

Pasirinkta politikos galimybė – išmetamųjų teršalų kiekių mažinimas, atitinkantis Geteborgo protokolą, derinamas su visų įrenginių registravimu. Dėl to poveikis VMĮ sumažėja 0,1–2,4 % bendrojo likutinio pertekliaus.

6. STEBĖSENA IR VERTINIMAS

ES oro kokybės politikai stebėti ir jos įgyvendinimui vertinti yra daugybė rodiklių ir mechanizmų (pvz., EAA ir Programos dėl tolimų oro teršalų pernašų Europoje monitoringo ir įvertinimo ataskaitos). Jie bus naudojami vertinti, ar vykdomi persvarstyti poveikio mažinimo tikslai. Naujoje INR direktyvoje nustatyti išmetamųjų teršalų kiekių mažinimo įsipareigojimai bus stebimi taikant sustiprintas nuostatas dėl inventorių ir prognozių. Politika bus peržiūrima kad penkerius metus, pirmoji peržiūra bus atliekama ne vėliau kaip 2020 m.